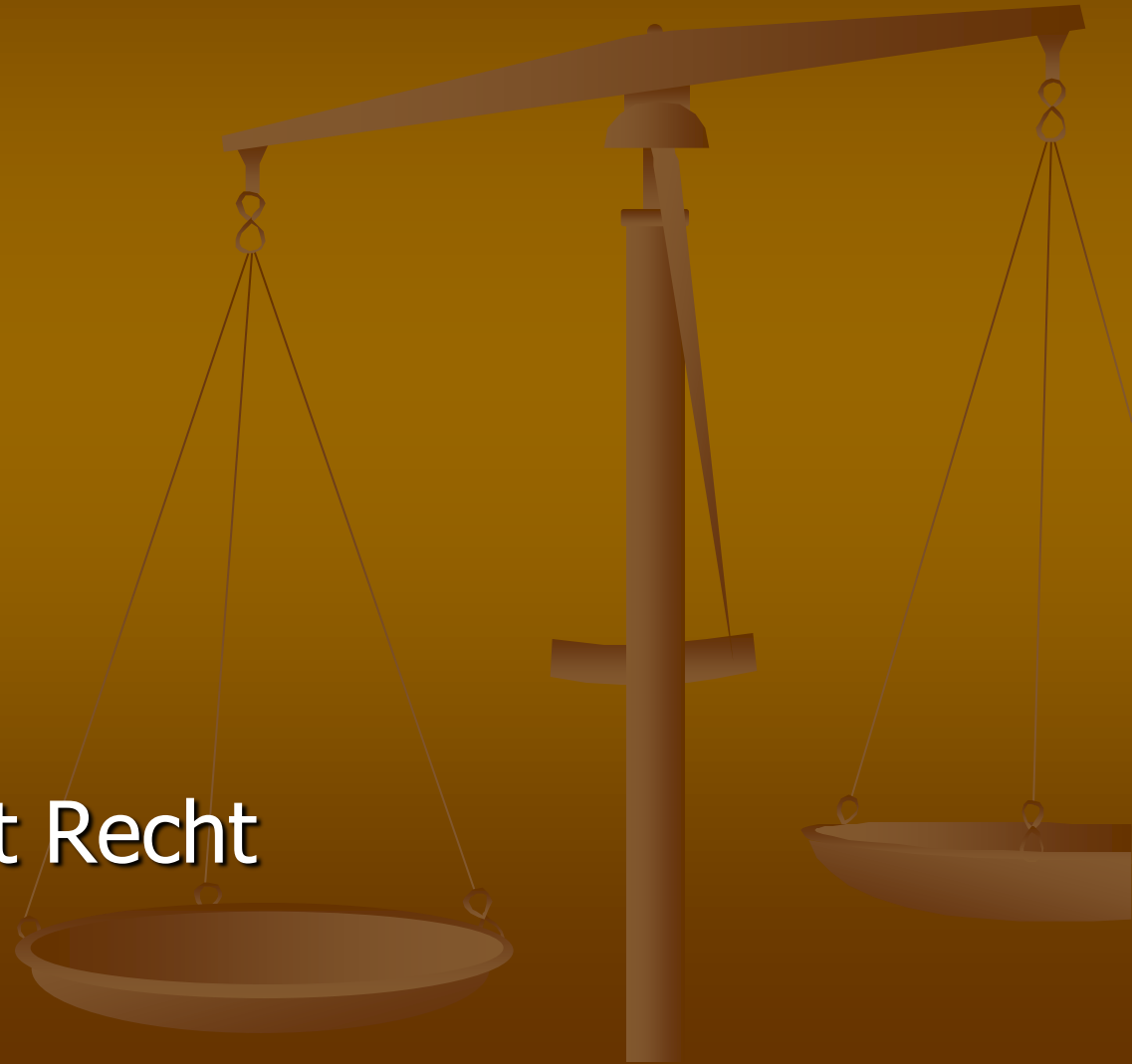

Een eerlijk proces

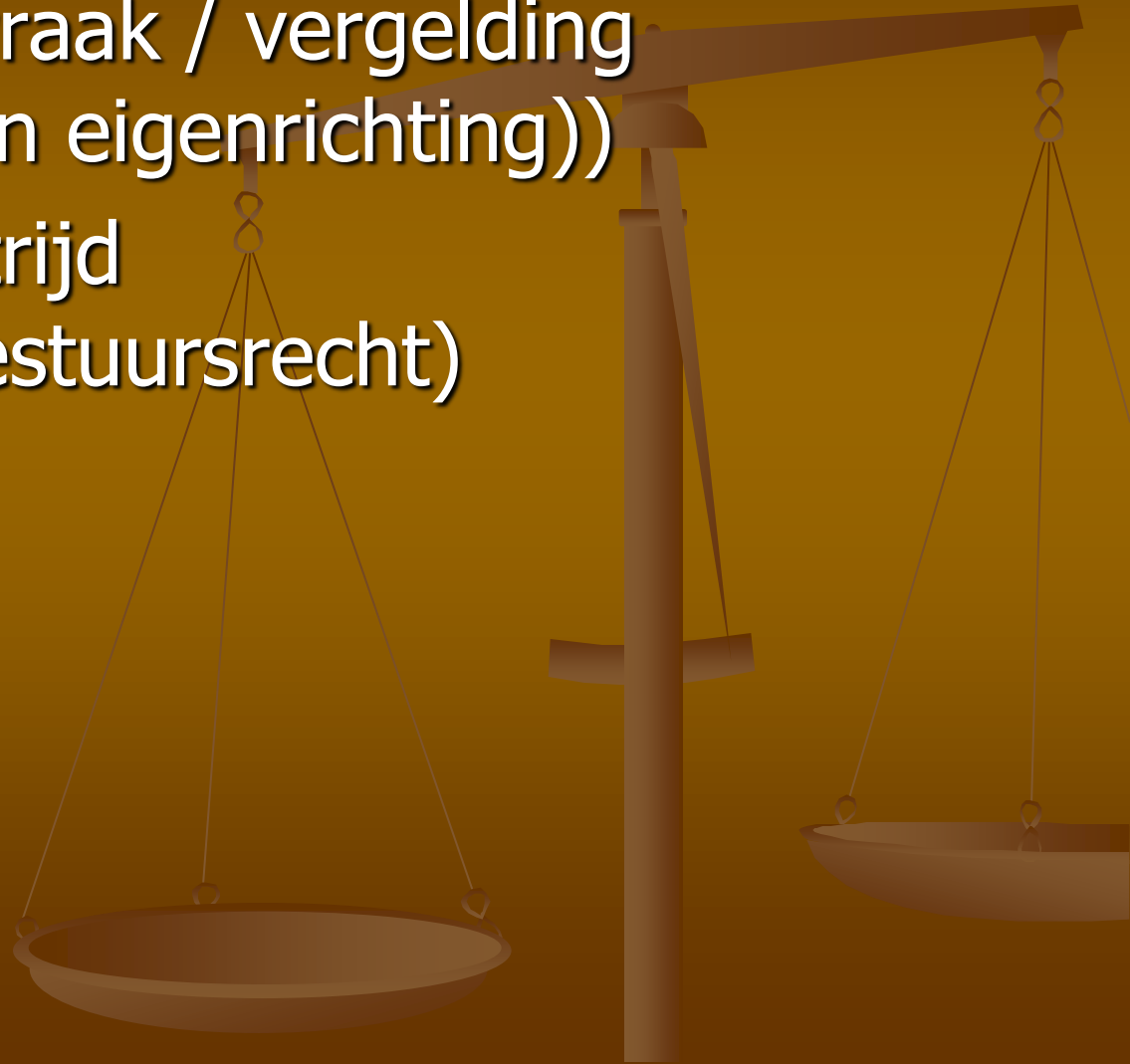

Grondslagen van het Recht

Thema 4

Typering proces

- Gereguleerde wraak / vergelding
(strafrecht (geen eigenrichting))
- Gereguleerde strijd
(privaatrecht/bestuursrecht)

1. Basiswaarde proces

Eerlijkheid / "fairness"

- Fairness?
  - Vgl. eerlijke strijd
    - veronderstelt: gelijkheid of gelijkwaardigheid

2. Gelijkheid en procedures

a. Civiele procedure:

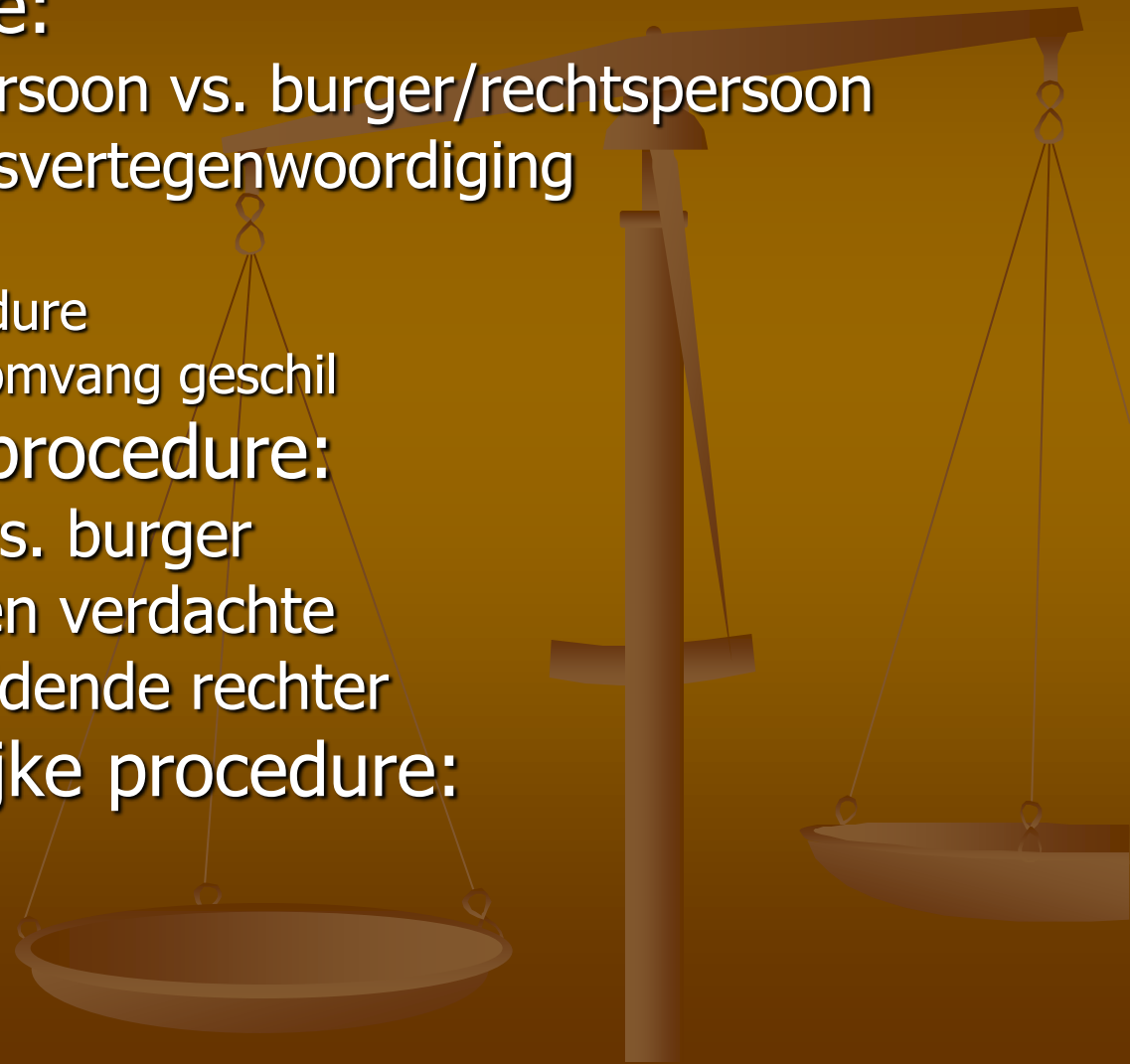
- Burger/rechtspersoon vs. burger/rechtspersoon
- verplichte procesvertegenwoordiging
- lijdelijke rechter
  - wel regie procedure
  - niet inhoud en omvang geschil

b. Strafrechtelijke procedure:

- overheid (OM) vs. burger
- extra waarborgen verdachte
- bedrijvende / leidende rechter

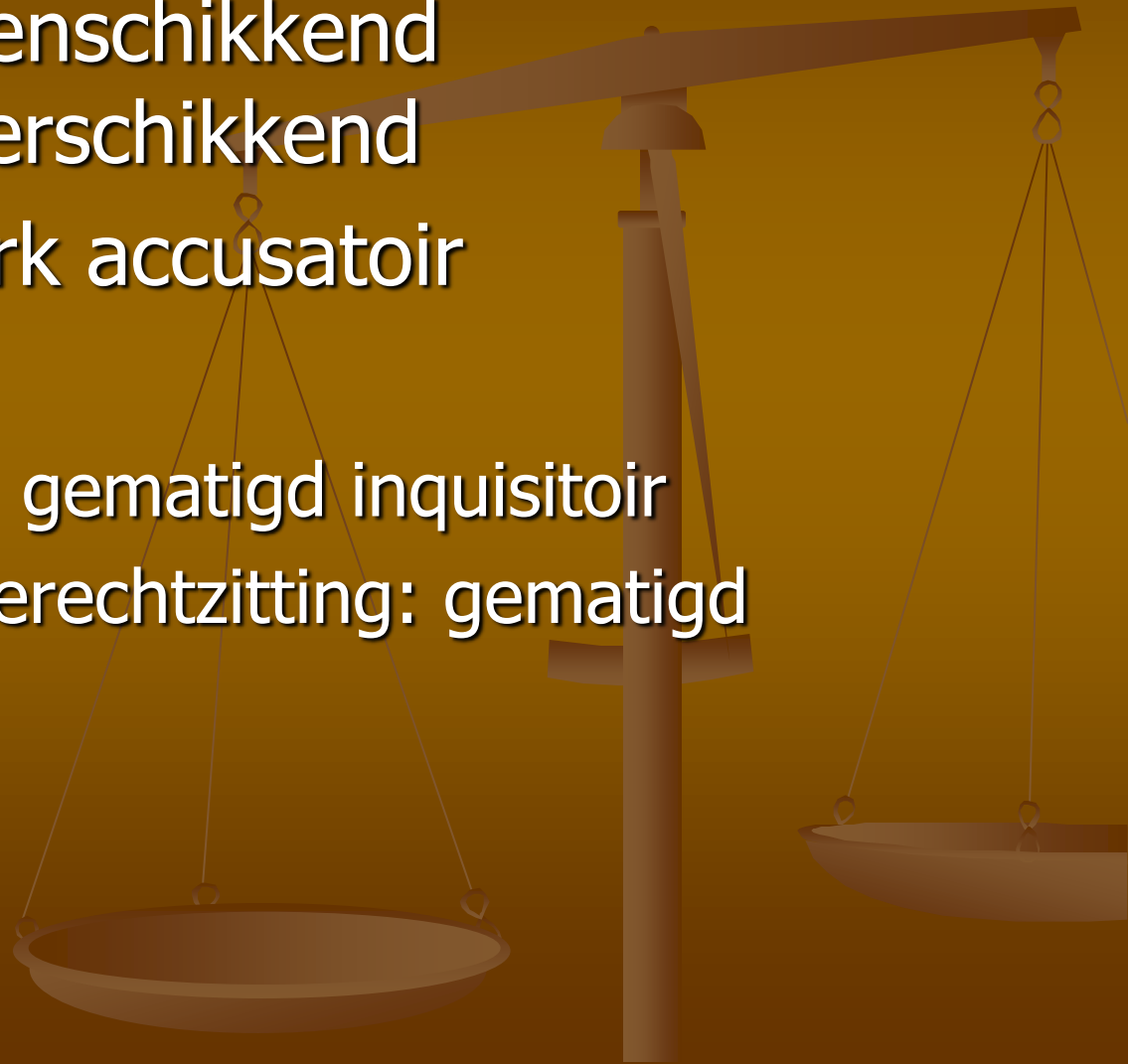
c. Bestuursrechtelijke procedure:

- vgl. strafrecht.

3. Accusatoir / inquisitoir proces

- Accusatoir: nevenschikkend
Inquisitoir: onderschikkend
- Civiel recht: sterk accusatoir
- Strafrecht:
  - vooronderzoek: gematigd inquisitoir
  - onderzoek ter terechtzitting: gematigd accusatoir

Beginnselen eerlijk proces:

1. Beroep op de rechter

- Toegang tot de rechter
  - Beperkingen?
    - Bijvoorbeeld in hoger beroep
    - Selectie zaken door Hoge Raad (80a Wet op de rechterlijke organisatie)
- Recht op rechtsbijstand (voor onvermogenden)
  - Eigen bijdrage?
  - Griffierechten?

Beginnselen eerlijk proces:

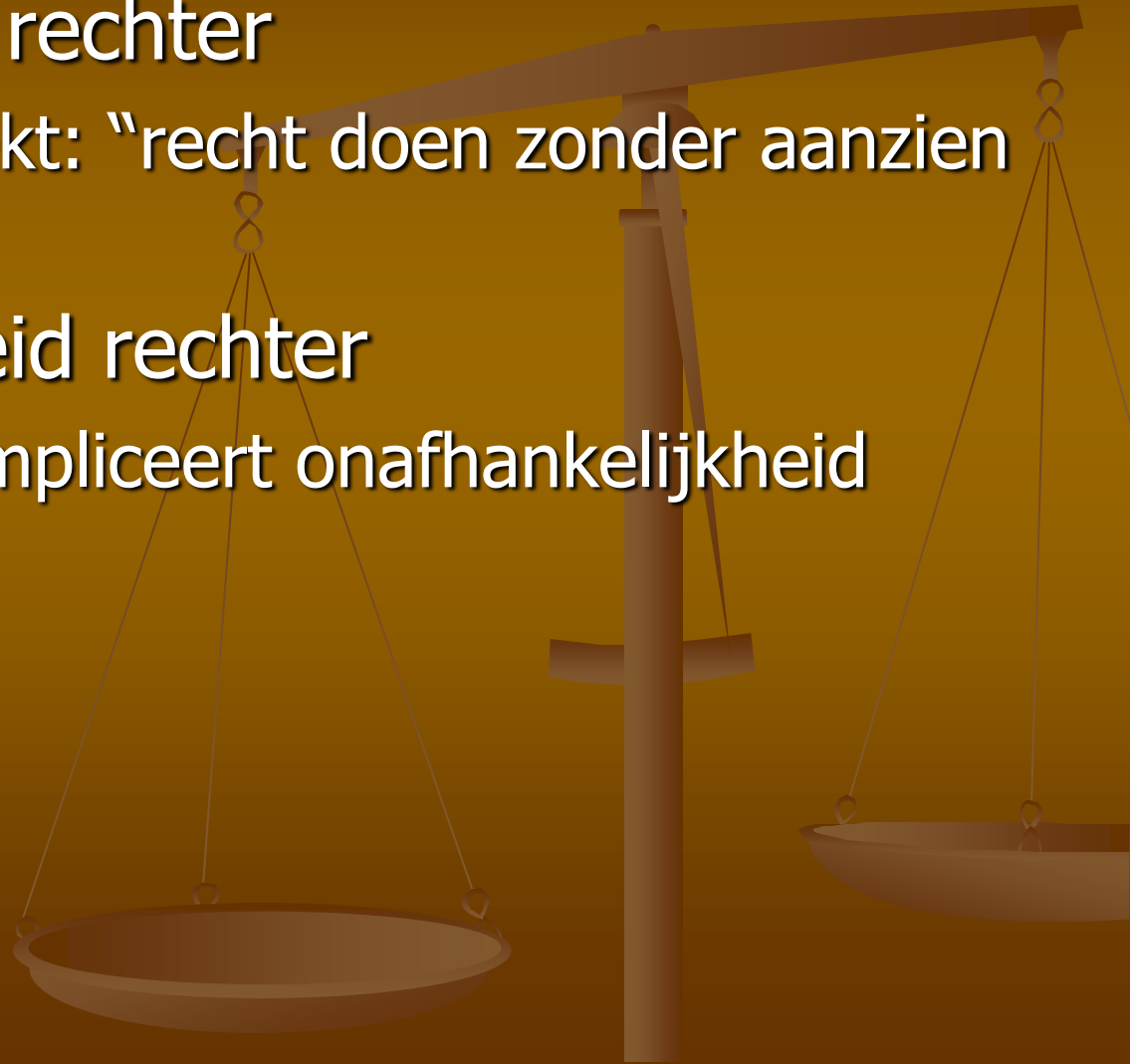
2. Onpartijdigheid en onafhankelijkheid

- Onpartijdigheid rechter

Justitia geblindoekt: "recht doen zonder aanzien des persoons"

- Onafhankelijkheid rechter

Onpartijdigheid impliceert onafhankelijkheid

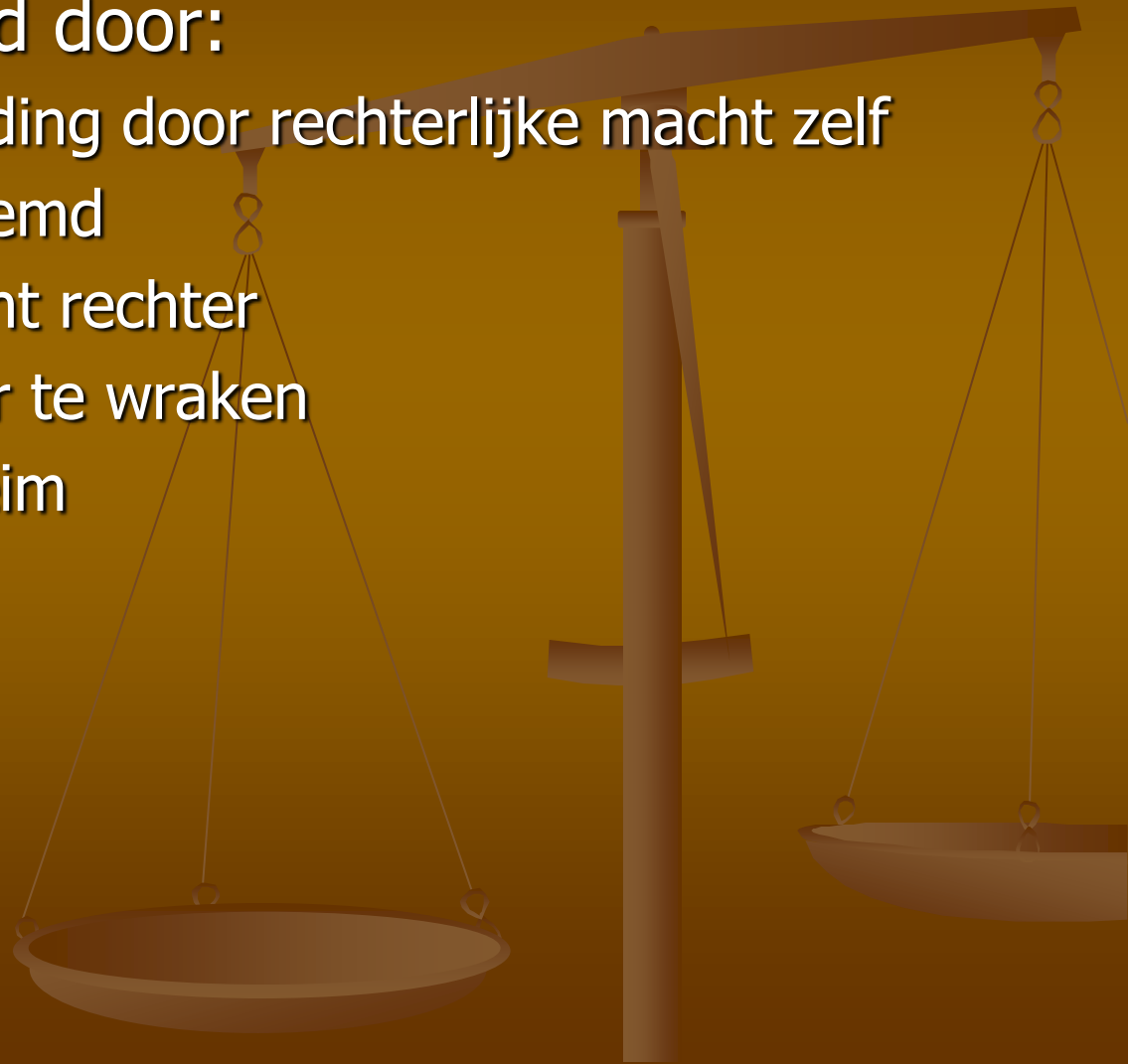

Beginsselen eerlijk proces:

2. Onpartijdigheid en onafhankelijkheid

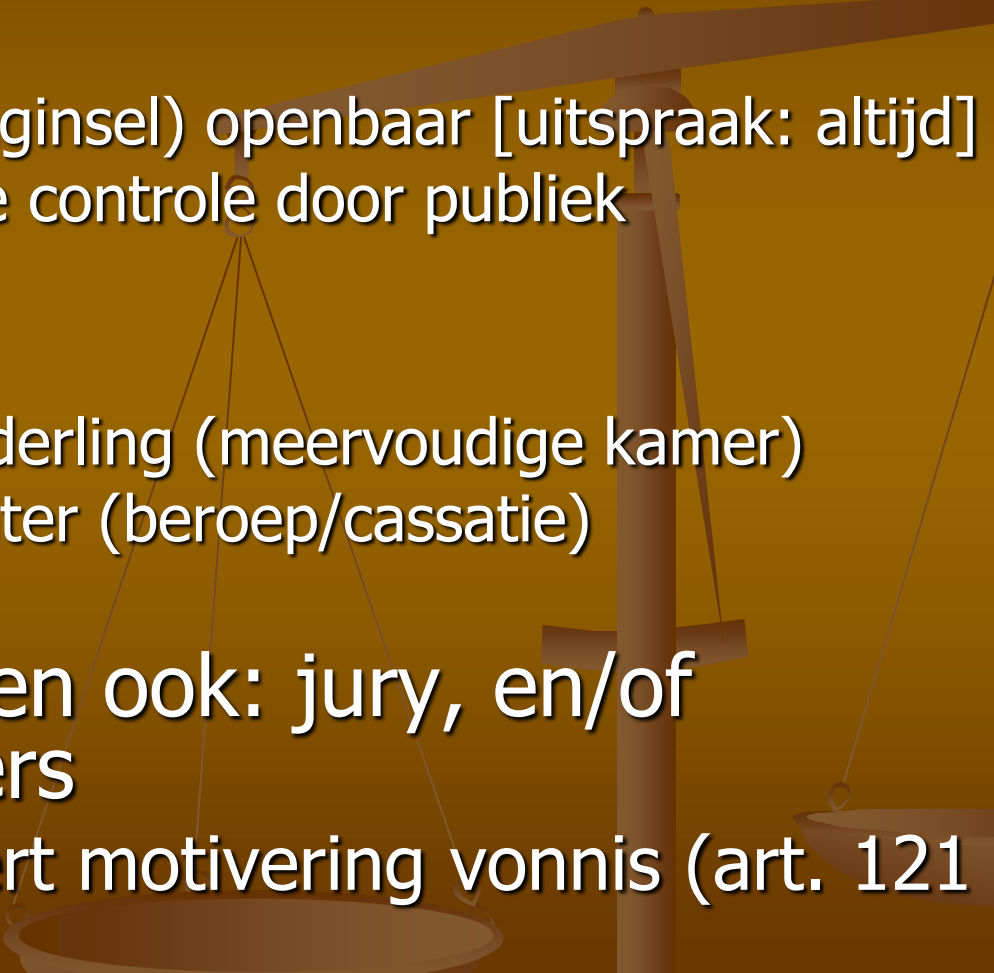
■ Onafhankelijkheid door:

- a. Selectie en opleiding door rechterlijke macht zelf
- b. Voor leven benoemd
- c. Verschoningsrecht rechter
- d. Recht om rechter te wraken
- e. Raadkamer geheim
- f. Toga
- g. Salaris
- h. ....
- i. Controle

Beginnselen eerlijk proces:

2. Onpartijdigheid en onafhankelijkheid

- Externe controle
    - rechtszaak (in beginsel) openbaar [uitspraak: altijd]
    - op indirecte wijze controle door publiek
    - rol van de pers
  - Interne controle
    - door rechters onderling (meervoudige kamer)
    - door hogere rechter (beroep/cassatie)
  - In andere landen ook: jury, en/of gekozen rechters
  - Controle impliceert motivering vonnis (art. 121 GW)
-

Beginsselen eerlijk proces:

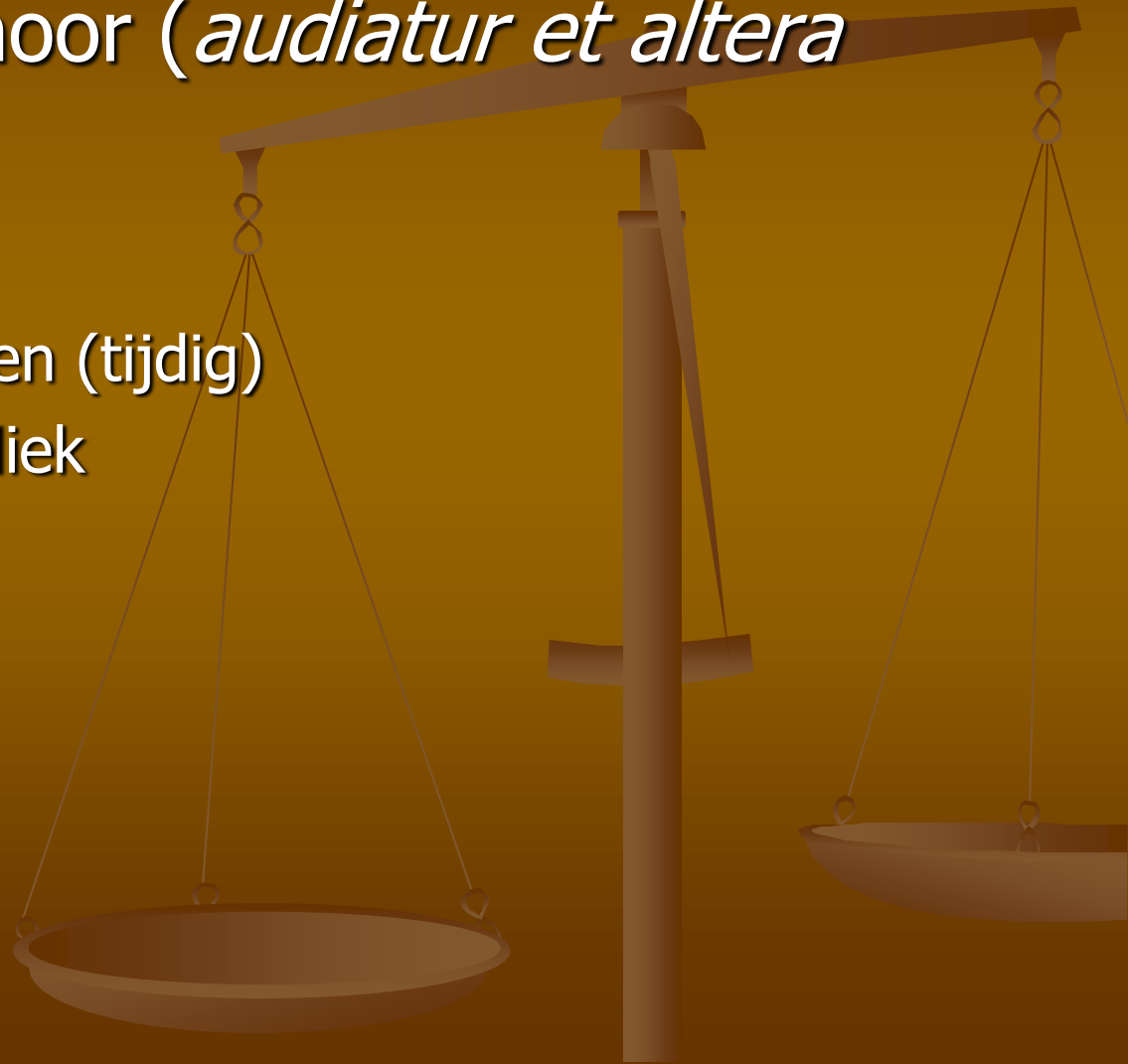
2. Onpartijdigheid en onafhankelijkheid

- Openbare behandeling rechtszaak
  - externe openbaarheid (zie boven)
  - interne openbaarheid:
    - beschikbaarheid stukken voor partijen
      - civiele procedure steeds
      - strafprocedure
        - uitz. 30 lid 2 Sv: belang van onderzoek; vgl echter 32 Sv en 33 Sv:
        - Hoe dan ook toegankelijk voor verdachte bij eindonderzoek (ook voor slachtoffer?)
    - bestuursrechtelijke procedure (vgl. 8:29 Awb)

Beginnselen eerlijk proces:

3. Equality of Arms

- Hoor en wederhoor (*audiatur et altera pars*)
  - Wisselen stukken (tijdig)
  - Replik en dupliek

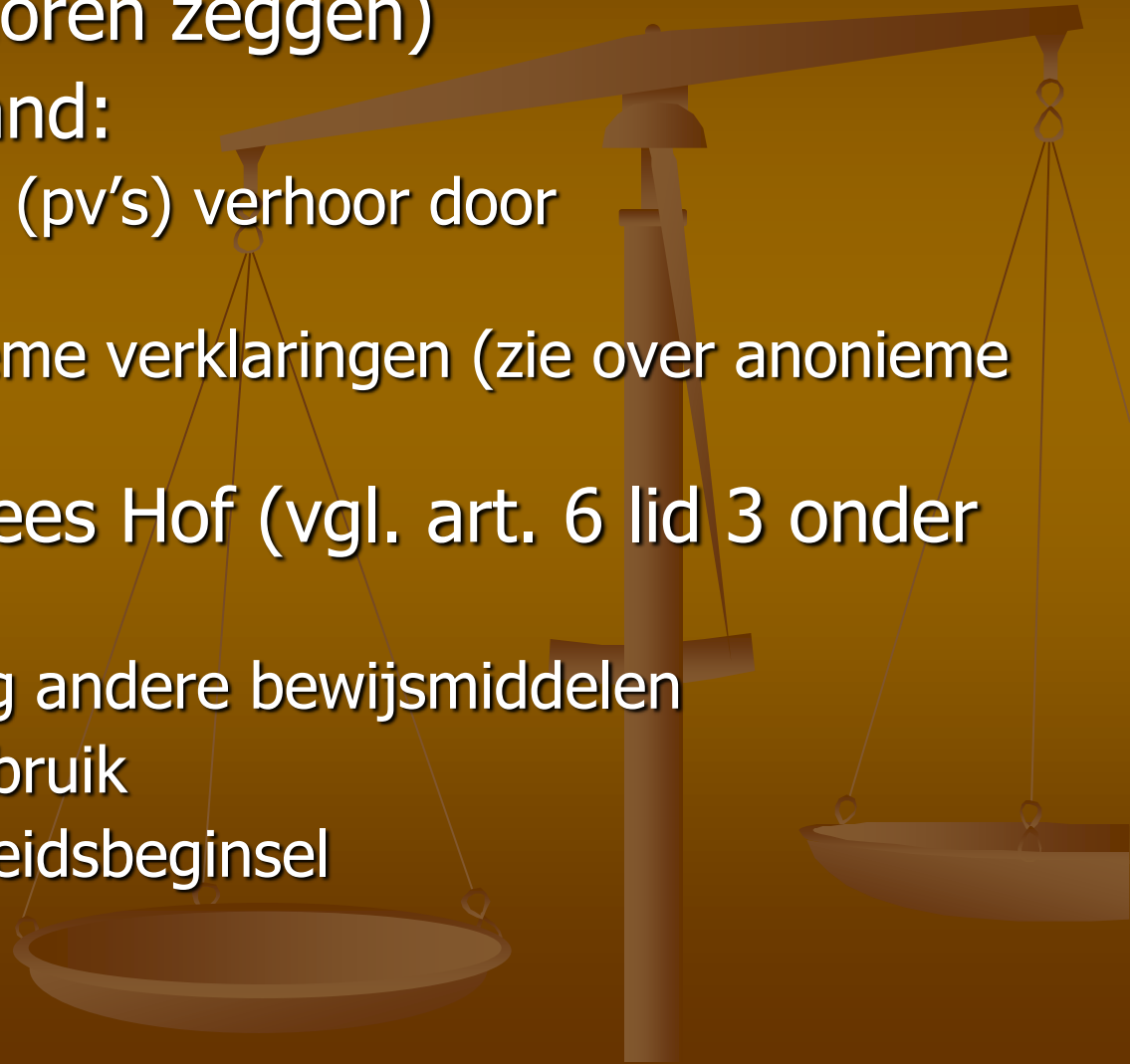

Beginnselen eerlijk proces:

3. Equality of Arms

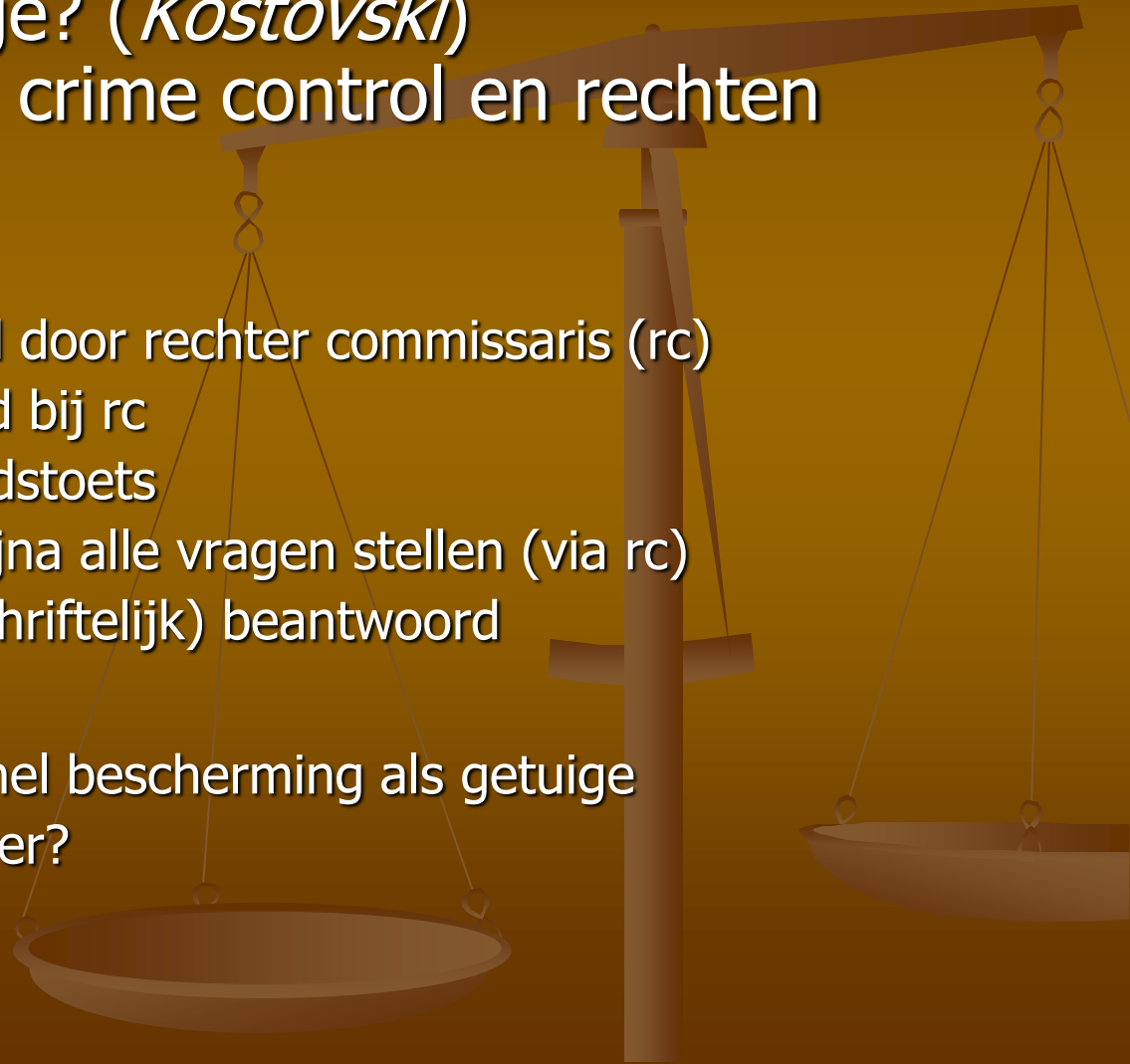
- *De auditu?* (Van horen zeggen)
- Praktijk in Nederland:
  - Processen verbaal (pv's) verhoor door politieambtenaren
  - Echter niet anonieme verklaringen (zie over anonieme getuigen)
- Ja, volgens Europees Hof (vgl. art. 6 lid 3 onder d EVRM)
  - Wel ondersteuning andere bewijsmiddelen
  - Terughoudend gebruik
  - Vgl. onmiddellijkheidsbeginsel

Beginnselen eerlijk proces:

3. Equality of Arms

- anonieme getuige? (*Kostovski*)
afweging tussen crime control en rechten verdachte
  - *Doorson:*
    - getuige gehoord door rechter commissaris (rc)
    - identiteit bekend bij rc
    - betrouwbaarheidstoets
    - advocaat kon bijna alle vragen stellen (via rc)
    - (vrijwel) alle (schriftelijk) beantwoord
  - *Van Mechelen:*
    - politie minder snel bescherming als getuige
    - tenzij: undercover?

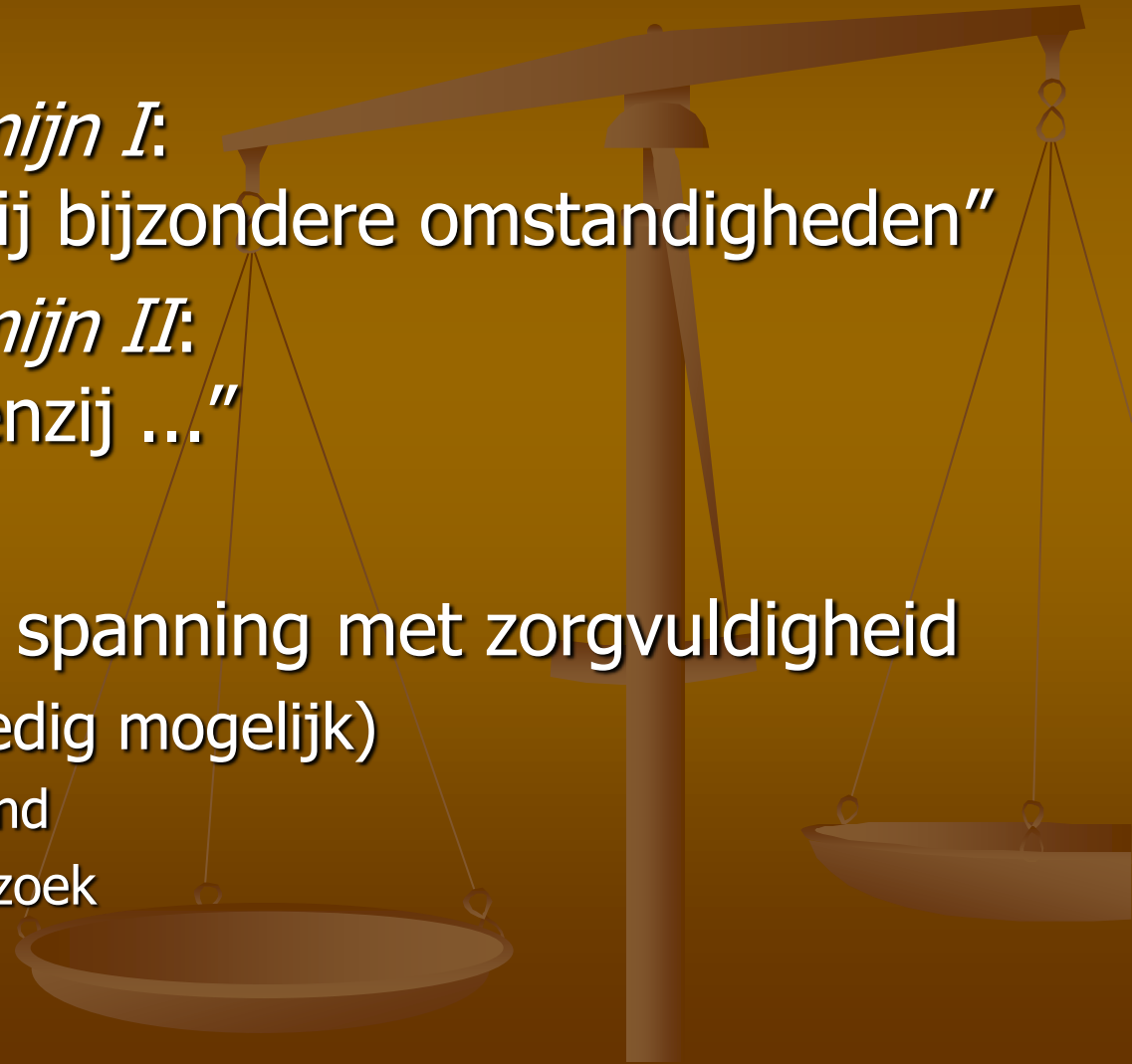

Beginnselen eerlijk proces:

4. Afdoening binnen redelijke termijn

Arresten:

- *Redelijke termijn I:*
"redelijk, tenzij bijzondere omstandigheden"
- *Redelijke termijn II:*
"onredelijk, tenzij ..."

- Snelheid: evt. spanning met zorgvuldigheid
  - ZSM (Zo spoedig mogelijk)
    - rechtsbijstand
    - feitenonderzoek

Eerlijk proces: legitimiteit

- Zijn procedures voldoende gelegitimeerd?
  - Meer democratisch?
    - Leken
    - jury
  - Meer openbaar, transparant?
    - Raadkamergeheim?
      - Dissenting opinions?
    - Op TV?
      - Privacy verdachten / slachtoffers
  - Meer onmiddellijk?
    - Meer getuigen horen op zitting?

